

Ruimtelijke en functioneel programma van eisen

Opdrachtgever: Stichting Kerobei
Project: PvE Kazernekwartier
Datum: 05-01-2026
Versie: V3.0
Auteur: Bas van Tulden

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijk schriftelijke toestemming van de auteur worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven.

1 ORGANISATORISCHE ASPECTEN

1.1 Opdrachtgeverschap

Stichting Kerobei realiseert tijdelijke onderwijshuisvesting in de nieuwbouwwijk Kazernekwartier. De tijdelijke huisvesting is bedoeld om de groeiende onderwijsbehoefte in deze nieuwe wijk op te vangen totdat permanente voorzieningen gerealiseerd zijn. Het schoolbestuur, Stichting Kerobei, treedt op als bouwheer en is tevens eindgebruiker van het gebouw.

De tijdelijke huisvesting wordt gerealiseerd middels een flexibel en modulair bouwsysteem. Het gebouw moet flexibel en aanpasbaar zijn, zodat het mee kan groeien met de ontwikkeling van de wijk en eventueel verplaatsbaar of herbruikbaar is na de tijdelijke periode.

1.2 Samenwerking

Het tijdelijke onderwijsgebouw Het Kazernekwartier bestaat uit:

- 596 m² BVO ten behoeve van Stichting Kerobei (basisonderwijs)
- 180 m² BVO ten behoeve van Stichting Spring Kinderopvang

Totaal: 776 m² BVO

De samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang is een belangrijk uitgangspunt. Door gezamenlijke voorzieningen te delen en nauw samen te werken, wordt een Kindcentrum gecreëerd waar de ontwikkeling van het kind centraal staat. Er wordt gestreefd naar een doorgaande lijn tussen opvang en onderwijs, waarbij kennis en expertise worden gedeeld.

1.3 Vastgoedstrategie

Voor Het Kazernekwartier wordt gekozen voor de aanschaf van een flexibel en modulair bouwsysteem met een semipermanent karakter. Dit biedt de volgende voordelen:

- Snelle realisatie
- Flexibiliteit en uitbreidbaarheid
- Mogelijkheid tot hergebruik of verplaatsing
- Kostenefficiëntie
- Hoogwaardige kwaliteit ondanks tijdelijk karakter

Het gebouw wordt ontworpen met aandacht voor een gezond binnenklimaat, duurzaamheid, flexibiliteit en een lage energiebehoefte. De modulaire opzet maakt het mogelijk om bij groei of krimp van de kind- of leerlingaantallen het gebouw aan te passen.

1.4 Projectomgeving

Het Kazernekwartier

Het Kazernekwartier is een nieuwbouwwijk in Venlo die wordt ontwikkeld op de voormalige kazerneterreinen

- Groene, duurzame stedenbouw met veel aandacht voor openbaar groen en klimaatadaptatie
- Goede bereikbaarheid en centrale ligging in Venlo
- Gemengde functies: naast wonen ook voorzieningen, kleine bedrijvigheid en groen
- Gefaseerde ontwikkeling waarbij de wijk geleidelijk groeit

Door de gefaseerde ontwikkeling groeit het aantal inwoners en daarmee de onderwijsbehoefte geleidelijk. De tijdelijke school Het Kazernekwartier voorziet in deze behoefte totdat er voldoende draagvlak is voor permanente onderwijshuisvesting.

Het Kazernekwartier in Blerick (Venlo) kent een rijke geschiedenis die teruggaat tot de 17e eeuw, toen op deze plek Fort Sint-Michiel werd gebouwd als onderdeel van de Spaanse vestingwerken rond Venlo. Later, begin 20e eeuw, werd het terrein omgevormd tot de Frederik Hendrikkazerne, een belangrijk militair complex dat decennialang in gebruik bleef.

Van 1953 tot 1967 was dit een huisvesting voor de Molukse gemeenschap. Na de sluiting van de kazerne werd het terrein in 2006 overgenomen door de gemeente Venlo, met als doel het te transformeren tot een moderne stadswijk. In deze ontwikkeling wordt niet alleen de militaire en vestinghistorie zichtbaar gehouden met de contouren van het oude fort, de gerestaureerde muren en behouden kazernegebouwen, maar is ook ruimte gemaakt om het Molukse verleden te erkennen en te eren.

In september en oktober is het evenement Pulang ke rumah – terug naar huis te zien op het Kazernekwartier. Herin is een indrukwekkende fototentoonstelling te bekijken, wat laat zien hoe belangrijk deze geschiedenis is.

Locatie tijdelijke huisvesting

De tijdelijke school wordt gerealiseerd op een centraal gelegen locatie binnen het Kazernekwartier, goed bereikbaar voor de bewoners van de nieuwe wijk, waarbij bovenstaande geschiedenis niet vergeten mag worden.

1.5 Projectambities

Met dit project wil Stichting Kerobei samen met Spring Kinderopvang en de gemeente Venlo een hoogwaardige tijdelijke onderwijs- en kinderopvangvoorziening realiseren die:

- Volwaardige huisvesting biedt voor onderwijs en opvang, ondanks het tijdelijke karakter
- Bijdraagt aan de sociale cohesie in de nieuwe wijk door een centrale ontmoetingsplek te creëren
- Duurzaam is, zowel in gebruik als in constructie, met mogelijkheid tot herplaatsing/hergebruik.
- Een gezond en veilig binnenklimaat heeft volgens gemiddeld klasse B volgens het Programma van Eisen Frisse scholen 2021 van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Een lage energiebehoefte heeft (aansluiting maximaal 3x80A).
- Inspirerend en uitnodigend is voor jong en oud.

Tijdelijkheid als kwaliteit

Het tijdelijke karakter wordt niet gezien als beperking, maar als kans:

- Het maakt snelle realisatie mogelijk
- Het is kostenefficiënt
- Het kan bij gewijzigde omstandigheden worden aangepast of verplaatst

Het gebouw moet een uitstaling krijgen die past bij een moderne nieuwbouwwijk. Het moet uitnodigen en een gevoel van permanente huisvesting uitstralen, ook al is het tijdelijk van aard.

1.6 Procesinrichting

Bouwproces

Het opstellen van een goed Programma van Eisen (PvE) voor de tijdelijke school is een belangrijke mijlpaal. Als formele opdrachtgever en direct belanghebbende wordt aan het ontwerpteam duidelijk aangegeven aan welke eisen hun voorstellen dienen te voldoen.

Het programma van eisen kan worden getoetst bij:

- De aanlevering van een schetsontwerp
- De aanlevering van het Voorlopig Ontwerp (VO)
- De aanlevering van het Definitief Ontwerp (DO)
- De aanlevering van het Technisch Ontwerp en bestek (TO/bestek)
- De oplevering van het gebouw voor ingebruikname (1e oplevering)
- De oplevering van het gebouw na circa 1 jaar na ingebruikname (2e oplevering)

Betrokken partijen

Bij het bouwproces zijn diverse partijen en personen betrokken. De projectstructuur is als volgt ingericht:

- **Gebruikersgroep:** directeur van de school, leerkrachten, leidinggevenden onderwijs en opvang
- **Projectgroep:** bouwadviseur opdrachtgever, gemeente, directeur basisschool, manager kinderopvang
- **Ontwerp-/bouwteam:** architect, adviseurs, leverancier semipermanente bouw, installateurs, bouwadviseur opdrachtgever
- **Stuurgroep:** college van bestuur opdrachtgever, intern projectleider gemeente Venlo, bestuurder kinderopvang

Het is van belang dat voortdurend afstemming plaatsvindt tussen de verschillende werkgroepen om een gebouw te bouwen dat zoveel mogelijk voldoet aan de wensen van de gebruikers en opdrachtgever.

2 FUNCTIONEEL GEBRUIK

2.1 Onderwijskundige visie

Onderwijskundige visie kindcentrum Het Kazernekwartier

Voor kindcentrum Het Kazernekwartier bieden we thuisnabij opvang en onderwijs in een inclusief kindcentrum waar we nauw samenwerken.

Leren & ontwikkelen

Kinderen leren doordat ze nieuwsgierig zijn, gelukkig zijn en de kans krijgen om fouten te mogen maken. Het is belangrijk dat het handelen van de professional (pedagogisch professional of leerkracht) en het aanbod aansluit bij de ontwikkelfase van het kind. Door nabij te zijn en kinderen goed te volgen bieden we kinderen een ononderbroken ontwikkelingslijn en een stevige basis voor de toekomst. We realiseren dat door te differentiëren in aanbod, activiteiten en hulp. Nauwe samenwerking binnen het kindcentrum zorgt voor een soepele overgang voor de kinderen.

Eigenwijs, samenwijs en wereldwijs

Kinderen leren het beste wanneer zij graag naar school gaan, zich veilig en gezien voelen en gestimuleerd worden in hun ontwikkeling. Het kindcentrum moet een plek zijn waar het vertrouwd en voorspelbaar is voor kinderen, ouders en personeel. Kortom, in dit kindcentrum mag je jezelf zijn. Het werkklimaat is rustig en er zijn duidelijke regels en afspraken. Daardoor ontstaat ruimte om nieuwe dingen te proberen, plezier te hebben en zich te ontwikkelen.

Kinderen die ons kindcentrum verlaten hebben kennis van 'goed burgerschap', van de normen en waarden in onze maatschappelijke omgeving. Daarbij zijn ze zich bewust van heersende verschillen en de snel veranderende maatschappij. Ze leren omgaan met deze verschillen en accepteren de ander en zijn mening. Door samen te werken met 'de ander' optimaliseren ze de eigen ontwikkeling. Kortom samen groeien, samen bloeien.

Zij leren dat ze deel uitmaken van een gemeenschap die de groep, school en/ of kinderopvang en daarmee het kindcentrum vormt en leren daar een bijdrage aan te leveren. Het kindcentrum vormt daarmee de oefenplaats waar kinderen in een mini-maatschappij met vertrouwen en begeleiding zich mogen ontwikkelen.

Ontmoetingsplek

Het kindcentrum heeft schone, frisse en inspirerende ruimtes, ook in deze tijdelijke voorziening. Een uitdagende en prikkelende leeromgeving stimuleert de natuurlijke nieuwsgierigheid van kinderen.

Voor ouders is het kindcentrum een ontmoetingsplek, vooral belangrijk in een nieuwe wijk waar mensen elkaar leren kennen. In het belang van hun kind kunnen ouders hier op allerlei manieren professionals en andere ouders ontmoeten.

Visie op Partnerschap

Om kinderen optimaal te kunnen begeleiden willen we een goede samenwerking met ouders en met externe partners. De basisschool en Spring Kinderopvang werken nauw samen om als betrouwbare partners een doorgaande lijn te creëren voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Uiteraard doen we dit ook met de andere partners in het gebouw, zoals logopedisten en ergotherapeuten.

Samenwerken vormt de basis, leren met en van elkaar. Het kind ontdekt de mogelijkheden van zichzelf en van anderen. Het kind ontdekt wat zijn/haar talenten zijn, leert oplossingsgericht denken en nieuwe stappen zetten.

Professionals

Het kindcentrum is een plek voor de medewerkers, waarbij vertrouwen, respect, veiligheid, verbondenheid en openheid in gezamenlijke verantwoordelijkheid, voorwaarden zijn om te komen tot optimale ontwikkeling. Ook voor de professionals is het kindcentrum een plek om te leren (van elkaar, van kinderen, met ouders).

3 FUNCTIONEEL-RUIMTELIJK PROGRAMMA VAN EISEN

In nauwe samenspraak met de gebruikers van het gebouw zijn de visionaire uitgangspunten vertaald naar een concrete ruimtebehoefte voor de tijdelijke huisvesting.

3.1 Inhoudelijk programma

Het Kazernekwartier omvat:

Onderwijs (Stichting Kerobei): 596 m² BVO

- 3 groepsruimtes voor basisonderwijs
- Leerplein/aula aansluitend aan de onderwijsruimtes.
- Beweeglokaal 90 vierkante meter waarvan 6 vierkante meter berging
- Administratie/ receptie/ conciërge
- Repro ruimte minimaal 6 vierkante meter in verband met openen laden printapparatuur
- Teamkamer inclusief pantry en garderobe
- Spreekkamer voor gesprekken met ouders en kinderen
- Berging biedt voldoende opslagruimte voor lesmaterialen.
- Werkplek administratie en conciërge
- Directie/werkruimte, kijken naar flexibel gebruik
- Sanitaire voorzieningen
- Leraren toilet

Kinderopvang (Spring Kinderopvang): 180 m² BVO

- 3 groepen kinderopvang (afhankelijk van leeftijdssamenstelling)
- 2 groepen met groot slaapverblijf (per slaapkamer: 8 hoogslapers, 16 slaapplekken)
- Een sanitair ruimte met aansluitingen voor een meubel (minimaal 2700 mm breed) met twee hoogte verstelbare verschoonplekken en een wasvoorziening met warm (incl. temperatuurbegrenzer) en koud water, 3 kindertoiletjes en 2 lage wastafels gesitueerd tussen twee groepsruimtes. De toiletten hangen 35 cm boven de vloer. Rondom is er voldoende loopruimte, minimaal 100 cm, zodat de kinderen goed geholpen kunnen worden.
- In alle drie de groepsruimtes een pantry incl. bovenkastjes met warmwaterboiler, vaatwasser, koelkast en magnetron.

Gezamenlijk gebruik

- Onderwijs en opvang delen waar mogelijk voorzieningen:
- Entree
- Ontmoetingsruimte
- Sanitair ruimte bso en onderbouw.
- Teamruimte/personeelsruimte
- Bergruimten
- speellokaal/multifunctionele ruimte

Qua onderlinge situering en samenwerking, zijn de volgende aspecten richtinggevend in het denken:

Groep 1, 2 en 3 (de onderbouw) van de basisschool moeten ruimtelijk liggen naast de peuterspeelzaal en de kinderopvang.

De peuterspeelzaal en onderbouw moeten ruimtelijk naast elkaar liggen om samenwerking en het kunnen realiseren van een doorgaande lijn zo goed mogelijk te faciliteren;

3.2 De vertaling van het onderwijsconcept naar ruimtes

Entree en centrale hal

De leerlingen en kinderen komen binnen via de hoofdentree. Deze komt uit in een centrale hal/ontvangstruimte die als leerplein kan fungeren. Dit is een multifunctionele ruimte waar kinderen kunnen samenkomen, spelen, werken en elkaar ontmoeten.

Groepsruimtes onderwijs

Het Kazernekwartier heeft **3 groepsruimtes** voor het basisonderwijs. Deze zijn geschikt voor verschillende leeftijdsgroepen en kunnen flexibel worden ingezet:

- Combinatiegroepen zijn mogelijk
- Bij groei kan eventueel uitgebreid worden
- De groepsruimtes zijn akoestisch gescheiden maar visueel verbonden met het leerplein

Elke groepsruimte:

- Biedt plaats aan 25-30 leerlingen
- Heeft voldoende daglicht
- Is voorzien van garderobe/kapstokken met opbergruimte niet direct in de groepsruimte.
- Heeft een werkplek voor de leerkracht
- Is verbonden met het leerplein voor uitbreidingsmogelijkheden

Leerplein/aula

Het leerplein fungeert als:

- Uitbreidingsruimte van de groepslokalen
- Ruimte voor buitenschoolse opvang.
- Ontmoetingsplek voor leerlingen
- Ruimte voor zelfstandig werken in kleine groepjes
- Plek voor presentaties en gezamenlijke activiteiten
- Flexibele werkplekken met verschillende zitvormen

Door een goede balans tussen groepsruimtes en leerplein ontstaat een flexibele leeromgeving die verschillende werkvormen ondersteunt.

Onderwijs en ruimte

De groepsruimte (werkplek leerkracht) is startpunt van de leeractiviteiten. Alle leerlingen starten in de groepsruimte. Het basis onderwijsprogramma wordt in de groepsruimte verzorgd. Een aantal leerlingen kunnen buiten de groepsruimte aan de slag maar binnen zichtlijn van leerkracht.

Een groepsruimte is een omsloten ruimte met in de nabijheid het leerplein voor maximaal 30 leerlingen. De groepsruimtes zijn **akoestisch gescheiden** en op groepsniveau gericht.

Gewenste mate van overzicht en diversiteit

Het Kazernekwartier bedient een nieuwe, diverse wijk. Wij begeleiden de kinderen in het onderwijs van nu, met actuele onderwijsmaterialen, een goed onderwijsconcept en competente leerkrachten.

Ruimtebenutting

Ruimtes worden ingezet van 8.00 tot 17.00 uur door de groepen, en kunnen daarna eventueel voor andere activiteiten beschikbaar worden gesteld. De kinderopvang maakt ook vroeg in de ochtend en tot 18.30 uur gebruik van het gebouw.

Met opmerkingen [JB1]: Is dat zo?

Uitstraling

Het gebouw moet een uitstraling hebben zodat je er graag wil zijn. Het gebouw moet kinderen stimuleren om te ontdekken en op onderzoek uit te gaan. Het gebouw moet enthousiasme geven bij leerkrachten en pedagogisch medewerkers.

Ook al is het een tijdelijke voorziening, het moet niet voelen als "noodhuisvesting". Het Kazernekwartier krijgt een eigentijdse, aantrekkelijke uitstraling die past bij de moderne nieuwbouwwijk.

Flexibel

Omdat de leerling-/kind aantallen in een nieuwe wijk kunnen fluctueren, moet het gebouw **flexibel** zijn. Door de modulaire opbouw kan eventueel uitgebreid of gekrompen worden. Ruimtes moeten multifunctioneel inzetbaar zijn.

Duurzaamheid

In en om het gebouw willen we als goed burger met het milieu bezig zijn. We willen een gebouw dat past binnen het denken voor de toekomst, waarbij we slim met onze energiebronnen omgaan.

Dit mag in het gebouw te zien zijn. Kinderen kunnen daarvan leren en meehelpen door bewust om te gaan met energie en materialen.

Het gebouw moet in de beleving van de kinderen als prettige plek worden ervaren.

Multifunctionaliteit

Buiten de ruimte voor de groepslokalen willen we voorzieningen die multifunctioneel inzetbaar zijn:

- **Teamruimte/personeelsruimte:** voor zowel onderwijs als opvang
- **Leerplein/aula:** voor onderwijs, maar ook voor BSO
- **Bergruimten:** gedeeld gebruik waar mogelijk
- **Sanitair:** voldoende capaciteit voor alle gebruikers

Gebruik van Ruimtes

Kinderopvang en onderwijs moeten herkenbaar zijn in het gebouw, maar ook goed met elkaar verbonden. Er moet een **directe verbinding** zijn tussen opvang en onderwijsruimtes waarbinnen inhoudelijke samenwerking en ontmoeting worden gestimuleerd.

Ruimtes moeten **transparant** zijn, zodat personeel zicht heeft op de processen in en buiten de groepsruimte.

Kledinggarderobe

De groepsruimtes hebben een garderobe-oplossing, . Er zijn voldoende kledinghaken, met daarbij ruimte voor opbergen van tassen en schoenen.

Teamruimte

Een **teamruimte** is aanwezig voor het personeel van zowel onderwijs als kinderopvang. Deze ruimte biedt plek om te lunchen, overleg te voeren en administratieve taken uit te voeren. De teamruimte is uitgerust met een pantry (warm en koud water, aansluitmogelijkheid koffieapparaat, Quooker, koelkast, vrieskast, vaatwasser, magnetron) met voldoende werkblad en bovenkastjes.

Directie/werkruimte

Er is een **werkruimte** voor de locatiedirecteur en/of teamleider. Deze ruimte dient ook als:

- Spreekkamer voor oudergesprekken
- Werkplek voor administratie
- Overlegruimte

Sanitaire voorzieningen

Leerlingen

Per twee groepen zijn er minimaal 3 toilet. Deze zijn bij voorkeur centraal gelegen, nabij het leerplein.

Leerplein

Het leerplein, de ontmoetingsruimte en het beweeglokaal staan direct met elkaar in verbinding. In de ontmoetingsruimte is een keuken (warm en koud water, koelkast, vaatwasser, combi-oven) inclusief bovenkastjes die voldoet aan de eisen van het kinderdagopvang. Zij gaan deze ruimte benutten voor de buitenschoolse opvang.

Kinderopvang

De kinderopvang heeft eigen sanitaire voorzieningen, Deze staan hierboven beschreven in hoofdstuk 3.1 'inhoudelijk programma'.

Personeel/MIVA

Er is minimaal 1 personeelstoilet, gescheiden van de kindertoiletten en minimaal 1 MIVA toilet, die ook gebruikt kan worden als personeelstoilet.

Bergruimten

Er zijn voldoende **bergruimten** voor:

- Onderwijsleermiddelen
- Schoonmaak- en onderhoudsmaterialen
- Buitenspeelmateriaal
- Algemene opslag
- Voldoende berging inpandig voor een kiddybus met afmeting van 175 maal 76 cm.

Groepsruimtes kinderopvang

De kinderopvang heeft **2 groepsruimten**, afhankelijk van de samenstelling:

Een groepsruimte is geschikt voor minimaal 16 kinderen (16 x 3,5 m² nvo speeloppervlak) en beschikt over een eigen pantry voorzien van 1800 mm breed incl. bovenkastjes voorzien van een vaatwasser, koelkast en magnetron. Twee groepsruimten delen samen de verschoonruimte. De kinderopvangruimten hebben bij voorkeur een directe functionele relatie met de onderbouw groepen van de school.

De groepsruimte is bij voorkeur in de nabijheid van leerplein en speelzaal gesitueerd, zodat de kinderen makkelijk, zonder een lange weg door het gebouw te moeten afleggen, gebruik kunnen maken van deze voorziening.

Groepsruimte

spelen en oefenen, plezier maken, focus op oefenen, creativiteit, rust en vrij spel (fantasiespel, rollenspel, constructiespel, knutselspel, waterspel, computerspel, klauterspel, leesplek, ontdekplek, eetplek)

- Groepsruimten zijn passend ingericht in overeenstemming met aantal/leeftijd op te vangen kinderen
- reken op minimaal 3,5 m² netto binnenspeelruimte per aanwezig kind (= wettelijke ondergrens)

Groepsruimten hebben een directe verbinding met en rechtstreekse toegang tot de speelruimte buiten en deze buitenruimte is ingericht met verschillende activiteitenplekken

- reken op 5 tot 7 activiteitenplekken per groepsruimte
- speeltoestellen voldoen aan veiligheidseisen (Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen: WAS)
- meubilair en inrichting voldoen aan veiligheidseisen (Warenwet Kinderbedden en -boxen)

Slaapruimte

Gebouw beschikt (binnen of buiten) over voldoende slaapruimte voor kinderen tot leeftijd 1,5 jaar. Beide groepsruimten krijgen de beschikking over één grote slaapruimte welke direct verbonden is met de groepsruimte.

- reken voor zes stapelbedden (= 12 slaapplaatsen) ca. 12 m²; voor vier stapelbedden ca. 8 m²
- slaapruimte staat in (directe) verbinding met de groepsruimte
- deur van de slaapruimte heeft een kijkvenster voor toezicht (4 ogen principe)

- slaapruijnte kan verduisterd worden - slaapruijnte grenst (bij voorkeur) niet aan geluidsintensieve ruimten (hoofdentree, speelhal of installatieruijnte)
- meubilair en inrichting voldoen aan veiligheidsseisen (warenwet kinderbedden en -boxen)

BSO (4-12 jaar):

- Per kind minimaal 3,5 m² netto vloeroppervlak speelruimte beschikbaar
- Kan ruimtes delen met onderwijs (buiten schooltijd)
- Multifunctioneel inzetbaar
- Ruimte voor verschillende activiteiten

De buitenschoolse opvang gaat gebruik maken van gedeelde ruimtes zoals het leerplein, speellokaal of andere multifunctionele ruimtes. Deze wordt ingezet voor de buitenschoolse opvang.

3.3 Buitenruimte

Algemeen

De buitenruimte hoort niet tot de Design and build opdracht maar hieronder zijn de aspecten aangeven die van belang zijn om rekening mee te houden zodat het ontwerp van het gebouw en buitenruimte goed op elkaar afgestemd zijn.

Toegankelijkheid

Het gebouw en de entree moeten goed en veilig bereikbaar zijn voor kinderen, ouders en medewerkers. Er moet aandacht zijn voor:

- Verkeersveiligheid
- Scheiden van langzaam (fiets- en voetgangersverkeer) en snelverkeer (autoverkeer)
- Voldoende parkeervoorziening beschikbaar voor zowel personeel als halen en brengen van kinderen

Speelruimte onderwijs

De speelruimte is bij voorkeur gelegen aan de zuidzijde van het gebouw en heeft bij voorkeur directe verbinding met de onderwijsruimtes.

Speelruimte kinderopvang

Voor kinderopvang geldt de norm van **minimaal 3 m² buitenruimte per kindplaats**. Voor 2 groepen (circa 32) betekent dit:

- Minimaal **112-168 m² buitenruimte**

De buitenruimte voor de jongste kinderen (0-4 jaar) is **afgeschermd** met een omheining van 1,20m hoogte, zodat kinderen niet kunnen weglopen. De buitenruimte grenst direct aan en is rechtstreeks toegankelijk vanuit de groepsruimtes. Voor de baby's (0-1,5 jaar) wordt een afgeschermd plek gecreëerd zodat zij niet gehinderd worden door het spel van de peuters.

Groen en klimaatadaptatie

Waar mogelijk wordt ingezet op groen-blauwe inrichting:

- Gebruik van groen in plaats van volledig verharding
- Klimaatadaptieve maatregelen (wateropvang, schaduw)
- Natuurlijke speelmogelijkheden

Buitenberging

Er zal een **buitenberging** moeten worden gerealiseerd voor zowel de kinderopvang als het onderwijs. Door slimme positionering kan deze bij voorkeur worden gecombineerd.

Parkeren en fietsenstalling

Nader te bepalen

Er is een **fietsenstalling** voor:

- Personeelsfietsen + kiddybus (circa 10 fietsen, overdekt en afsluitbaar)
- Kinderfietsen (circa ... plaatsen)

3.4 Ruimtelijk programma van Eisen

Zie **Bijlage 1: Ruimteboek** voor de minimale omvang per ruimte en de gedetailleerde eisen per ruimte.

Bijlage 1: Ruimtestaat en Ruimteboek

Het **Ruimteboek** bevat per ruimte gedetailleerde specificaties:

Per ruimte opgenomen:

- Functieomschrijving
 - Aantal gebruikers
 - Oppervlakte (FNO en BVO)
 - Installatie-eisen (verwarming, ventilatie, elektra, data)
 - Afwerking (vloer, wanden, plafond)
 - Vaste inrichting
-